

ursacht, AK. 3, 4, 44, 63. TRIK. 1, 1, 95. 3, 3, 154. H. 122. H. an. MED. H. 37. केतुना धूमकेतोस्तु नक्षत्राणि त्रयोदश । भरण्यादीनि भिन्नानि नानुगतिं निशाचरम् ॥ HARIV. 4239. प्रज्ञालये चन्द्रमसो विनाशो विमलात्मनः । रिशो तारा समासाद्य ज्वलितेनेव केतुना ॥ R. 3, 33, 52. VP. 240. Hierher gehören auch die ग्रहणाः केतवः röhliche Gestalten (urspr. viell. Meteore), Bez. gewisser höherer oder dämonischer Wesen (AV. 11, 10, 1. 2. 7.), welche den Rshi Vātaraçana gleichgesetzt werden TRIK. 1, 23, 2. 24, 4. 31, 6. Ind. St. 2, 177. 3, 459. Nach ihnen heisst eine best. Art des Opferfeuers: ग्रिमिरारुणकेतुकः ebend. — Hieran schliessen sich die Bedd. 8) Krankheit und 9) Feind (die gedr. Ausg. ग्रवि, wofür Wils. die angegebene Bed. aufführt; also wohl Druckfehler für ग्रि) MED. — 10) N. pr. eines Sohnes von Agni, angeblichen Verfassers von RV. 10, 136. eines Dānava HARIV. 198. eines Sohnes des Rshabha BHĠG. P. 5, 4, 10. des 4ten Manu 8, 1, 27. — 11) केतुगणा heissen zwerg-hafte Bewohner von Kuçadvīpa, Kinder des Gaimini: कुशद्वीपज्ञातो जैमिनिमुनेः संतानः षडङ्गुलो धूमवर्णो गृध्रवाहनः प्रह्ववर्णो विकृताननः सूर्यभिमुखो वृद्धो धूमवसना वरदो गदाधरश्च । तस्याधिदेवता चित्रगुप्तः प्रत्यधिदेवता ब्रह्मा । इति प्रकथ्योगतत्त्वम् ॥ अस्य स्वह्वयं शनिराङ्गवत् । स च शिखावाननेकत्रयः । इति तान्नकम् ॥ ÇKDr. — Vgl. ग्रकेतु, ग्रमिकेतु (nachzutragen: proparox. adj. feuegestaltig, feuerhell, von der Morgenröthe TS. 4, 3, 44, 5), आदित्य°, धूम°, वृहत्°, भासा°, यज्ञ°, घेत°, सकृत्°, सूर्य°.

केतुग्रह (केतु + ग्रह) m. der niedersteigende Knoten (s. u. केतु 7) TRIK. 3, 3, 78.

केतुतारा (केतु + तारा) f. Komet Wils.

केतुधर्मन् (केतु + धर्म) m. N. pr. eines Mannes MBh. 14, 2154.

केतुम (केतु + म) m. Wolke ÇABDAM. im ÇKDr.

केतुर्मत् (von केतु) 1) adj. a) mit Klarheit begabt, hell: आदित्य AV. 13, 2, 28. सूर्यपत्नी 8, 9, 12 (vgl. TS. 4, 3, 44, 1). सूर्यस्याद्याः 13, 1, 24. ज्योतिष्मत् केतुर्मत् त्रिचक्रं सुखं रयम् Einschlebung nach VĀLAKH. 8. — b) hell, durchdringend von Tönen, welche zum Zeichen dienen: पृथग्घोषा उल्लयः केतुर्मत् उदीरताम् AV. 3, 19, 6. केतुमद्वन्द्वभिर्विवदिति RV. 6, 47, 31. — 2) m. a) N. pr. eines Dānava MBh. 1, 2532. 2647. HARIV. 2282. 2287. 12938. 12939. 14283. 14290. eines Welthüters im Westen, eines Sohnes des Ragās 276. VP. 84, N. 8. 153. 226. eines Sohnes von Kshema und Vaters von Suketu HARIV. 1393. eines Sohnes von Kshemja und Vaters von Varshaketu 1750. eines Kriegers MBh. 2, 122. 127. eines Sohnes von Dhanvantari VP. 407. BHĠG. P. 9, 17, 5. von Ambarisha 6, 1. — b) N. pr. eines Gebirges BURN. Lot. de la b. l. 847. — c) N. pr. eines Palastes der Sunandā, einer Gemahlin Vāsudeva's, HARIV. 8989. — 3) f. °मती Name eines Metrums (2 Mal — — — — —, — — — — —) COLEBR. Misc. Ess. II, 164 (VI, 6).

केतुमाल (केतु + माला) 1) f. आ N. pr. eines Tirtha: ततः पुण्यतमाराजस्सततं तापमैर्यता ॥ केतुमाला च मेध्या च गङ्गाद्वारं च MBh. 3, 3368. fg. — 2) m. pl. N. pr. eines Volkes: कुत्रनयोतरान्पापो द्रावयामास भारत । भद्राद्यान्केतुमालाश्च जम्बुद्वीपास्तथैव च ॥ HARIV. 8227. 8654. — 3) n. sg. N. eines nach einem gleichnamigen Sohne (केतुमाल m.) des Āgnidhra benannten Varsha, VP. 162. 163. 169. BHĠG. P. 5, 2, 19, 20.

H. Theil.

1, 16, 13. 5, 16, 11. 18, 15. TRIK. 2, 1, 4. H. 947. Sch. — 4) m. N. pr. eines Bären R. 5, 9, 66. — Ueber केतुमाला bei den Cingalesen s. BURN. Lot. de la b. l. 608. fg.

केतुमालिन् (wie eben) m. N. pr. eines Dānava HARIV. 9291. 9322. Auch केतुमालि 9313. 9327. 9329.

केतुपष्टि (केतु + पष्टि) f. Fahnenstock RAGH. 12, 103.

केतुर्त्न (केतु + रत्न) n. Lapis lazuli RĠGAN. im ÇKDr.

केतुवीर्य (केतु + वीर्य) m. N. pr. eines Dānava HARIV. 198.

केतुप्रङ्ग (केतु + प्रङ्ग) m. N. pr. eines Königs MBh. 1, 230.

केदर m. AK. 3, 6, 20. Nach den Erkl. Name einer Pflanze; nach ÇABDAR. im ÇKDr. adj. schielend; vgl. केकार, देरक.

केदार (n. l. SIDDH. K. 249, b, 1) m. 1) Feld, insbes. ein unter Wasser gesetztes AK. 2, 9, 11. H. 965. an. 3, 544. MED. r. 144. भूमावयेककेदरे कालोत्तानि कृषीवलैः । नानाद्रवाणि जायन्ते वीजानीह स्वभावतः ॥ M. 9, 38. स्थाणुच्छेदस्य केदारमाहुः 44. कलमकेदरैः R. 5, 74, 11. केदार इव च कुल्याभिरुपसिद्ध्यते SUÇA. 1, 334, 1. 169, 12. यथा तडागोदके क्षिप्रान्विगत्य कुल्यात्मना केदारान्प्रविश्य तद्देव चतुष्कोणाग्याकारं भवति Schol. zu VEDĀNTAS. 63. Aufenthaltsort von Krebsen JAVANEÇV. in Z. f. d. K. d. M. 4, 344. वृषः पिबति केदारे निःश्वासाकुलितं पयः R. 3, 22, 18. केदारस्येव केदारः सन्नलस्येव निर्जलः । उपल्लेहेन जीवामि जीवतो यत्कृणोमि ताम् ॥ 5, 75, 11. केदारपीशुभिः 19, 4. BHĠG. P. 5, 9, 14. केदारकर्मन् Feldarbeit 12. कपिलस्य केदारः N. pr. eines Tirtha MBh. 3, 6042. 6044. मत्तगस्य केदारः 8159. Nach TRIK. 8, 2, 29. H. an. und MED. bedeutet केदार auch eine um die Wurzel eines Baumes angelegte Vertiefung zur Aufnahme von Wasser (आलवाल). Hierher gehört auch die Bed. a bed in a garden or field bei Wils. — 2) Berg H. an. MED. ein best. Berg. ÇKDr. nach MED. — 3) N. einer Gegend (भूमिभेद) MED. a particular place, the modern Kedār, part of the Himālaya mountains Wils. — 4) ein Bein. Çiva's H. an. MED. des am Himālaya verehrten Verz. d. B. H. No. 1242. Vgl. केदारनाथ.

केदारक (von केदार) m. eine best. Art Reis (पष्टिक) SUÇA. 1, 195, 16.

केदारकटुका f. N. einer Pflanze, = कटुका RĠGAN. im ÇKDr.

केदारखाण्ड (के + खण्ड) n. a small dyke or mound. earth raised to keep out water Wils.

केदारज (केदार + ज) n. Name einer Pflanze (s. पञ्चकाष्ठ) RĠGAN. im ÇKDr.

केदारनाथ (के + नाथ) m. ein Bein. des im Himālaya verehrten Çiva LIA. I, 50. RĠGA-TAR. t. II, p. 302. — Vgl. केदार 4.

केदारभट्ट (के + भट्ट) m. N. pr. eines Autors Verz. d. B. H. No. 810. fg. COLEBR. Misc. Ess. II, 63, N. (केदारभट्ट).

केन (instr. von 1. क) wodurch, woher: श्रेष्ठं वो केन मन्यन्ते MBh. 13. 2167. R. 6, 12, 4.

केनती m. ein Bein. von Kāma's Gemahlin TRIK. 1, 1, 40. Vielleicht eine falsche Form, da das Wort sowohl im ÇKDr. als bei Wils. fehlt.

केनव m. N. pr. eines Schülers von Çākapārṇi VP. 278. N. 10.

केनार m. 1) Kopf H. an. 3, 545. MED. r. 144. — 2) Schale, Hirnschale H. an. Statt कपाल liest MED. कपोल Wange. — 3) Gelenk (संधि) H. an. MED. — 4) eine Art Hölle, = नरक MED. = कुम्भिनरक H. an.